

**Theologia Scholastica Secundum Viam Et Doctrinam D.
Thomæ Aquinatis, Doctoris Angelici**

In Celebri Archiepiscopali Benedictina Universitate Salisburgensi, methodo
& norma ibidem usitata publicè tradita, & in IV. Tomos digesta ; Qvorvm
Primvs Tractat De Deo Vno Et Trino, Deq[ue] Creatura Angelica ...

Mezger, Paul

Augustæ Vindelicorum, 1695

Articulus III. Quænam creaturæ defacto videantur, aut videri possint in
Deo?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73455](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73455)

essentia tanquam causa præcognita & eminenter continentis, creaturæ quoque possibiles & actuales videntur.

20. Colliges quartò. Quòd ista potiùs, quàm illa creaturæ possibiles in DEO videantur, rationem aliquo modo peti debere ex ipsis creaturis possibilibus, quarum aliqua, quia in essendo & modo essendi sunt aliis perfectiores, sublimiori activitate & virtute ad sui productionem indigent: sicque intra sinum divinæ omnipotentia & essen-

tia magis recondita latent, quæ proinde ut ab intellectu videntis penetrantur, perfectius lumen gloriæ requirunt. Quod exponens S. D. q. 8. d. Ver. a. 4. ad 12. *Cognitâ causâ, inquit, in promptu est, ut aliqui effectus cognoscantur in ipsa, aliqui verò magis lateant; sicut patet, quod ex principiis demonstrationis statim aliqua conclusiones elicantur, quadam verò non nisi per multa media, &c. Similiter est etiam cognitio rationum intelligibilium de effectibus respectu essentia divina.*

ARTICULUS III.

Quenam creaturæ de facto videantur aut videri possint in DEO?

SUMMARI A.

1. *Neesse est videri possibilia in communi.*
2. *Visio ut beatificans debet representare creaturam in particulari.*
3. *Absolute potest dari visio DEI sine visione creature in particulari.*
4. *Non est major ratio, cur possit dari non visis aliis, quam non visis omnibus.*
5. *Creaturæ possibiles formaliter terminant omnipotentiam sub ratione producibilis ex nihilo.*
6. *Non obest visioni confusa representatio objecti secundarii.*
7. *Ex cognitione omnium possibilium in DEO, sequeretur comprehensio Divina omnipotentia.*
8. *Varia instantia contra rationem S. Th.*
9. *Anima Christi non videt terminum scientie visionis intensivè, sed extensivè adequatum.*
10. *Beati vident totum terminum potentia generativa in Patre, sed non totaliter.*
11. *Si in se ipsis viderentur omnia possibilia, videretur terminus Divina omnipotentia materialiter, non formaliter.*
12. *Omnia possibilia collectivè adequarent Divinam omnipotentiam.*
13. *Non omnia libera decreta possunt terminativè videri à beatis.*
14. *Possunt omnes creaturæ actuales videri.*
15. *Videntur à sola anima Christi.*
16. *Cognoscunt Beati omnia mysteria fidei.*
17. *Item species universi & qua ad statum pertinent.*
18. *Ideo Christus videt omnia objecta Divina scientie visionis, &c.*
19. *Videntur hæc simul & ab initio beatitudinis.*
20. *Exponitur locus Dan. c. 10.*
21. *Tripliciter datur nomen de DEO.*
22. *DEUS à creaturis duobus modis nominari potest.*
23. *Cur Beati possint formare de DEO nomen & non verbum?*

§. I.

An Divina essentia videri possit sine aliqua creatura in particulari?

1. *Suppono primò. Non posse videri Divinam essentiam, quin videantur saltem creaturæ possibiles in communi: neque enim distinctè videri potest divina omnipotentia, nisi videatur ob-*

jectum & terminus formalis ipsius: sed hoc sunt creaturæ possibiles in communi, ergo.

Suppono secundò. Non posse dari visionem beatificam divinæ essentia, quæ nullam videat creaturam actualem etiam in particulari. Ratio est, quòd, ut ex instituto dicitur in Tract. de Act. hum. visio divinæ essentia quatenus beatificans debeat videntem formaliter certificare de sui perpetuitate & inamissibilitate: atqui hoc non faceret, nisi se ipsam ut perpetuandam vi divini decreti videret in divina essentia: ergo se ipsam videt, estque virtualiter reflexa in se ipsam: & consequenter videt creaturam actualem, Dixi tamen visioni quæ beatificanti hoc competere: quia istud prædicatum non convenit ipsi essentialiter ut visio, sed ut est beatifica: prout loco cit. dicitur. His suppositis sit

CONCLUSIO I. *Potest absolute videri divina essentia non visâ aliquâ creaturâ possibili vel actuali in particulari. Ita communiter Thomistæ cum S. D. a. 8. ad 4. ubi refert testimonium S. Augustini l. 1. confels. c. 4. Infelix homo, qui scit omnia (scilicet creaturas) se autem nescit: beatus autem, qui se scit, etiam illa nesciat. Qui verò se & illa novit, non propter illa beator est, sed propter se solum beatus.*

Ratio est primò. Ut intuitivè videatur aliqua causa, & virtus eminenter continens effectum, sufficit, ut terminus & objectum videatur secundum rationem formalem: sic enim potentia visiva quidditivè cognoscitur, cognito colore in communi, tanquam termino formali ipsius, & principia demonstrativa clarè videri possunt non cognitâ conclusione, quæ virtualiter continetur in ipsis: atqui particularitas creaturarum sive possibilium sive actualium non pertinet ad formalem, sed materialem tantum rationem & exercitium divinæ causalitatis & omnipotentia: ergo essentia divina ejusque omnipotentia clarè videri possunt, non visâ aliquâ creaturâ in particulari.

Ratio est secundò. Divina essentia videri potest, & de facto videtur à beatis sine multis creaturis in particulari: ergo etiam videri potest sine omnibus. Antecedens constat ex §. seq. Consequentia probatur: Divina essentia in representando tam est independens & absoluta ab una creatura, quàm ab altera: ergo si videri potest sine

sine aliquibus in particulari, non est ratio, cur non pariter videri possit sine omnibus.

Objicies primò. In tantum creaturæ possibilis videntur in DEO, in quantum DEUS illas eminenter continet, & habet necessariam connexionem cum illis: sed DEUS continet eminenter non tantum creaturas possibles in communi, sed etiam in particulari, & habet necessariam connexionem cum illis: si enim vel una creatura existens fieret impossibilis, tolleretur divina omnipotentia: ergo etiam est necesse, ut creaturæ possibles in particulari videantur in DEO.

Resp. Videntur creaturæ in DEO, in quantum habent connexionem & continentiam sub aliqua ratione formali, nempe producibilitate ex nihilo, conc. secundum rationem materialem, qualis est particularitas effectus pertinens ad exercitium potius quam ad virtutem creandi, nego. Tamen etiam secundum hanc extensionem materialem creaturæ videri possunt & videantur in DEO, tamen omnipotentia sufficienter videri possunt, non videtur ejusmodi ratione & extensione materiali.

6. Objicies secundò. Si essentia divina creaturas possibles tantum in communi repræsentaret, tunc illas confusè repræsentaret, sed hoc est contra perfectionem tam divinæ essentia, quam visionis, quæ quicquid videt, clarè videt.

Resp. dist. maj. confusè repræsentaret, confusione sibi intinsecâ, & ortâ ex defectu divinæ essentia, nego. extrinsecâ & ortâ ex imperfecta dispositione videntis, conc. Nec est contra perfectionem visionis, si objectum aliquod materiale confusè percipiat, dummodò primum, quod est essentia divina, clarè percipiat.

§. II.

An omnes creaturæ possibles videri possint in DEO?

Ad hanc questionem præcedenti è diametro oppositam responso & CONCLUSIO secunda est *negativa*, quam habet S. D. hic a. 8. & 3. contra gentes. c. 56. Ratio ipsius est: Si viderentur in divina essentia omnes creaturæ possibles, comprehenderetur divina essentia & omnipotentia: sed hoc implicat, ergo. Sequela probatur: quando in virtute ipsius causæ videntur omnes effectus, & termini possibles ipsius, tunc comprehenditur ipsa causa: sed creaturæ videntur in divina essentia, tanquam in causa; ergo si omnes possibles viderentur, comprehenderetur ipsa divina essentia. Major rursus probatur: illud comprehenditur, quod cognoscitur, in quantum est cognoscibile; Sed si causa cognoscitur secundum omnem suam productionem, omnesque habitudines, quas habet ad quoscunque terminos & effectus producibiles, cognoscitur in quantum est cognoscibilis: ergo comprehenditur.

8. Objicies. Non sequitur, quòd viso termino adæquato Divinæ omnipotentia Beati videant eandem omnipotentiam in quantum est intensivè visibilis, sed ad summum, in quantum est extensivè visibilis: ergo non sequitur, quòd illam intensivè comprehendant.

Antecedens probatur primò. In sententia probabilissima anima Christi videt adæquatum objectum scientia divinæ visionis, nec tamen sequitur, quòd eandem intensivè comprehendat. Secundò. Beati vident adæquatum terminum Divinæ generationis, nempe Filium, sicut & adæquatum terminum virtutis spirativa, nempe Spiritum S. nec tamen sequitur, quòd vel generativam vel spirativam virtutem intensivè comprehendant, quia non vident illam totaliter, & in quantum est cognoscibilis. Tertio. Si beati viderent (seu per possibile, seu per impossibile) per species infusas omnes creaturas possibles in se ipsis, non comprehenderent Divinam essentiam: ergo neque, si videant in speculo Divinæ essentia. Quarto. Si etiam sive per possibile, sive impossibile producerentur omnia possible, tamen in essendo non adæquarent perfectionem Divinæ omnipotentia: ergo neque cognitio omnium possible adæquat perfectionem Divinæ omnipotentia in cognoscendo, adeoque Divina omnipotentia non comprehenditur.

Resp. nego antec. ad cujus primam instantiam est disparitas, quòd creaturæ actuales & futurae non sunt terminus intensivè, sed extensivè adæquatus increatae scientia visionis: cum scientia visionis habeat virtutem infinites plura videndi, unde tamen anima Christi videat in Verbo omnes creaturas aliquando productas, vel producendas, non tamen eandem intensivè comprehendit. At contra creaturæ omnes possibles quatenus ex Divina omnipotentia fluentes sunt ejusdem terminus intensivè adæquatus, unde ex earum omnium visione sequeretur intensiva comprehensio Divinæ omnipotentia.

Ad 2. instantiam disparitas est, quòd licet beati videant totum & intensivè adæquatum terminum virtutis tam generativa, quam spirativa, non tamen illum vident totaliter, & secundum omnem intensivam perfectionem suæ processiois; idèoque neutram virtutem comprehendunt. Si verò viderent in DEO omnia possible, omnem simul modum essendi, omnem producibilitatem, adeoque & omnem virtutis productiva perfectionem conspicerent; adeoque eandem comprehendere.

Ad 3. instantiam permisso antecedente nego consequentiam. Disparitas est, quòd in facta hypothese tantum videretur adæquatus terminus Divinæ omnipotentia materialiter, non autem formaliter & sub ea ratione, quæ derivatur à virtute causæ; ideo sicut omnes creaturæ possibles in suo esse producto materialiter spectato sunt ens ab alio, limitatum, potentialitati immersum, nec proinde ad Divini esse plenitudinem pertingunt; ita etiam omnia possible in se ipsis cognita, non exhaurirent purissimam actualitatem & cognoscibilitatem suæ causæ. At verò in nostra hypothese omnes creaturæ possibles videntur in ratione termini Divinæ omnipotentia formaliter, quia viderentur secundum omnem rationem, secundum quam è sinu Divinæ omnipotentia promanant.

Ad 4. Resp. Etiam si omnia possible producta distributivè sumpta non adæquarent virtutem Divinæ omnipotentia; eandem tamen adæquarent sumpta

sumpta collectivè, & in esse producti exhaurirent virtutem productivam DEI, qua ipsa de causa eorum omnium simultanea productio implicat. Unde instantia ipsis potius Adversariis est solvenda.

13. Ex hæcenus dictis sequitur, neque omnia libera decreta DEI ab illo beatorum terminativè cognosci posse, suppositâ doctrinâ, quod divina voluntas circa nullas creaturas sive futuras, sive non futuras suspensa manere, aut negativè tantum se habere possit. Decreta enim divina terminativè cognosci nequeunt, quin terminus eorundem in obliquo connotatus cognoscatur: sed ad terminum divinorum decretorum in hac hypothese pertinent omnia illa possibilis, quæ ad statum non futuritionis sunt divinitus relegata; ergo nisi omnia possibilis videantur (quæ videri non posse ostendimus) omnia quoque decreta in DEO videri non possunt. Dixi tamen *terminativè*, non *subjectivè*, quia cum subjectivè accepta sint actus ipse divinæ voluntatis forenaliter & necessariò in DEO existens, ab ipso attributo voluntatis divinæ virtualiter indistinctus, haud dubiè à beatis videntur in DEO.

§. III.

Quanam creature actuales & quomodo à beatis videantur?

14. Certum est primò. Possè omnes actuales creaturas in DEO videri, cum nulla sit assignabilis implicatio, & ita de facto juxta S. D. in 3. p. q. 10. art. 2. & communem Theologorum ab anima Christi videantur. Quia ut modò dictum, non ideo comprehenditur scientia visionis, quòd omnes illæ creaturæ videantur, quæ scientiæ visionis obijciuntur, quòd enim scientia visionis non ad alia & plura objecta se extendat, non est, quia futura adæquant virtutem scientiæ, sed quia libera DEI voluntas plura objecta è statu possibilitatis educere noluit in statum realis existentiæ, in quo solùm scientiam visionis terminant & denominant.

15. Certum est secundò de fide, à cæteris beatis non omnes creaturas actuales videri, ex illo Matth. 24. & Marci 13. ubi Christus affirmat, quòd *de ultimo die iudicii nemo scit, neque Angeli in celo*. Ac præterea, quia nulli paræ creaturæ concessum est, cognoscere omnes cogitationes & secreta cordium.

16. Cognoscunt tamen beati secundùm communem Theologorum in primis omnia mysteria fidei, saltem quo ad substantiam: visio enim succedit fidei, tanquam terminus viæ conformiter ad illud Propheta: Plal. 47. *sicut audivimus, sic vidimus*, & c. & illud Apostoli 1. Cor. 13. *cum autem venerit, quòd perfectum est, evacuabitur, quòd ex parte est* & c. Unde August. 20. de Civ. c. 21. dicit: *quid videbimus, nisi DEUM, & omnia illa, quæ nunc non videmus credentes?* Dixi: *saltem quoad substantiam*, hoc est, specificam rationem mysteriorum: nam quoad omnes differentias individuales, circumstantias loci, vel temporis, singulorum quoque peculiare rationes & ordinationes, non omnia clarè cognosci ex loco scripturæ supra citato de extremo iudicii die, satis constat.

Cognoscunt præterea ordinem, partes, species, naturam, virtutes & proprietates totius universi, nec non illa omnia, quæ pertinent ad cujuslibet statum, quem in hac vita gesserat, quæque personam ipsius concernunt. Quorum omnium ratio est, quòd visio beatifica latet, & explicat omnem rationabilem appetitum beati: sed beati rationabiliter appetunt in primis illa clarè videre in patria, quæ obicere crediderunt, & è quibus Theologicas conclusiones derivarunt in via: Nec non dispositionem & seriem totius universi, cuius perfecta cognitio naturæ Angelicæ est concessa: ac tandem quæ statum aut personam propriam concernunt.

Inde est, quòd, ut dictum, Christus D. omnes videat cogitationes hominum & Angelorum, & quæcunque scientiæ visionis continentur, quia nòsse hæc omnia ad ipsius statum pertinet, propter dignitatem capitis, & hypostaticam unionis. Ideo quoque vident beati seriem & ordinem suæ prædestinationis, quia hæc maximè personam & statum beatitudinis concernit. Vident Sancti eorum preces ac constitutionem, qui se ipsorum intercessionem commendant, præcipuè SS. Angeli Custodes, quæ circa suos clientes aguntur. Videt Beatissima Virgo seu Patrona omnium Christianorum omnium statum, necessitates, &c.

Vident, inquam, hæc omnia beati, & ab initio suæ beatitudinis simul, absque successione vident, ut S. Doct. hic a. 10. *Non enim* inquit S. August. l. 15. de Trin. c. 16. *erunt volubiles cogitationes nostræ, ab aliis in alia euntes atque redeuntes, sed omnem scientiam nostram uno simul conspectu videbimus*. Et si enim ea, quæ beati vident, non simul, sed successivè eveniant, quia tamen habent similitudinem in æternitate divinæ essentiæ; ipsæ quoque visio æternitate participatà mensuratur, & per invariabilia principia regulatur, ideo non successivè, sed simul beatorum conspectui obijciuntur. Unde si quæ in tempore & successivè ab Angelis vel Beatis cognita à S. Script. referuntur, ut il. 63. & Dan. 10. non de cognitione in Verbo, sed quæ per specialem revelationem extra Verbum habetur, sunt intelligenda.

Dices: Ex decimo cap. Danielis constat fuisse pugnam inter Angelos ex eo ortam, quòd ipsis ignotum esset, quid circa clientes suæ curæ commissos Divina providentia in futurum dispoferet: ergo non subsistit, quòd beati statim ab initio suæ beatitudinis videant omnia, quæ ad suum statum pertinent.

Resp. cum communi Thomist. & Godoyo hic disp. 21. §. 4. sufficere, quòd beati præcipuos eventus & individua ad suum statum pertinentia à principio in Verbo cognoscant, omnes autem eventus in particulari successivè & extra Verbum possunt per specialem revelationem cognoscere.

§. IV.

Nominabilitas DEI.

Nota: Triplex DEO nomen imponi posse. Primum, quòd ipsum comprehensivè significet. Secundum, quòd licet non comprehensivè, tamen quidditivè, ut in se est. Tertium, quòd quidem

quidem DEUM secundum aliquid sui propriè & substantialiter significet, non tamen quidditative, ne in se est, sed abstractivè & prout subest nostris in adæquatè conceptibus. Hoc posito sit

CONCLUSIO. *Primò modò solus DEUS; secundò beati DEUM videntes; tertio etiam viatores DEUM nominare possunt.* Ita S. D. hâc q. 13. a. 1. & seq.

Ratio totius conclusionis est ex Philospho 1. d. Interp. ubi dicit, quòd nomina significant res mediante conceptu, & voces sint note earum, quæ in anima sunt passionum. Unde secundum quòd aliquid à nobis intellectu cognosci potest (inquit S. D.) sic à nobis potest nominari, sed DEUS suâ cognitione comprehendit potest: ergo etiam à se solo comprehensivè nominari. Cognoscitur autem quidditative ut in se est, à beatis; ergo sic etiam ab ipsis nominari potest, ideòque rursus S. D. si intellectus noster DEUM per se ipsum videret, illi posset imponere nomen unum, quòd erit in paria: & ideo dicitur Zach. ult. In illa die erit Dominus unus, & nomen ejus unum. Tandem ab-

stractivè & inadæquatè cognoscitur à viatoribus: ergo etiam à nobis abstractiva nomina ipsius quidditatem saltem inadæquatè exprimentia potest accipere. De quibus in superioribus abunde diximus.

Dices: Beati non possunt de DEO formare verbum: ergo nec nomen quidditative DEUM exprimens. Resp. nego consequentiam, quia per verbum intelligitur species expressa, quæ sit adæquata & formalis similitudo ipsius, imò ipsum objectum in esse intelligibili; quòd implicat ex dictis: nomen verò tantum importat rationem signi, quòd etiam salvarur absque formali similitudine in conceptione & intellectione creata, terminata ad divinam essentiam, ut in se est. Ex quibus intelligis, quo sensu DEUS non tantum incomprehensibilis, sed etiam ineffabilis, & innominabilis à SS. PP. nominetur: nimirum innominabilis comprehensivè respectu omnis creaturæ; innominabilis quidditative in se est respectu viatoris. Et hæc de Visione.

DISPUTATIO XI.

DE

Scientia DEI in genere.

Ad q. 14. D. Th.

Scientia aliquando latiori sensu accipitur pro quacunque cognitione certa & evidente; alias pressiori significatione pro cognitione certa & evidente per causam. Priore modo DEUM infinite scientem, hoc est, intelligentem esse, tam respectu sui, quam creaturarum ex fide & ratione certum est. Ex fide quidem, declarata Job. 12. *Apud ipsum est sapientia & fortitudo, ipse habet consilium & intelligentiam*, aliis-que quam plurimis locis. Ratione verò, quia de ratione actus puri, entis à se, perfectissimi agentis, & viventis vitæ infinite perfectæ, non est tantum esse intellectivum (imò esse intellectivum radicale vel in actu primo, virtualiter intrinsecè distinctum ab actu secundo, in DEO admitti non posse, dictum est. Disp. 3. a. 4. §. 2.) sed ipsum intelligere: insuper actus purus exigit habere omnem perfectionem simpliciter simplicem, qualis utique est intellectio & scientia. Restat igitur hoc capite inquirendum, quomodo scientia Divina se habeat tum per ordinem ad DEUM ipsum, tum per ordinem ad creaturas.

ARTICULUS I.

An S. D. infinitam intellectualitatem DEI demonstrativè probaverit ex ejus infinita immaterialitate?

SUMMARI A.

1. Quotuplex sit immaterialitas?
2. Defenditur probatio D. Thome inductione cognoscentiam.
3. Et ratione, ex natura materia desumpta.
4. Auctoritas PP. pro eadem sententia.
5. Martineæ opinio & objectio.
6. Bruta habent modum cognoscendi immaterialem immersivè.
7. Angeli non equaliter excludunt materiam, quoad conditionem potentialitatis.
8. Ratio S. D. procedit de substantiis immaterialibus.
9. Retorsio contra Adversarios.
10. S. D. non probat esse cognoscitivum per capacitatem plurium formarum.
11. Quando esse receptivum sit esse materiale?
12. Instantia adversus rationem S. D.
13. Refutatur responsio Ferrariensis.
14. Vera differentia inter cognoscentia & non cognoscentia.

15. Non